

FABULAE AESOPICAE

ad graecam linguam exercendam

a magistris

M. Cantero, M. Haro, J. Hernández, A. Martín,
C. Morales, E. Patiño, F. Pérez, J. Urrea, M. Valverde

SELECTAE

M. Valviridis edidit

Murciae anno MMIV

(anno MMXXII)*

* Antología actualizada en 2022 con la exclusión de las fábulas acordadas en las reuniones de coordinación (se mantiene la numeración y orden de las fábulas de la antología original para evitar confusiones).

II (Hsr. 21.3, Ch. 22c)

ΑΛΙΕΙΣ

άλιεις ἐξελθόντες εἰς ἄγραν, ἐπειδὴ πολὺν χρόνον ταλαιπωρήσαντες οὐδὲν εἶλον, σφόδρα τε ἠθύμουν καὶ ἀναχωρῆσαι παρεσκευάζοντο. εὐθὺς δὲ θύννος ὑπὸ τῶν μεγίστων διωκόμενος ἰχθύων, εἰς τὸ πλοῖον αὐτῶν εἰσήλατο. οἱ δὲ τοῦτον λαβόντες μεθ' ἡδονῆς ἀνεχώρησαν.

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι πολλάκις, ἂ μὴ τέχνη παρέσχε, ταῦτα τύχη ἐδωρήσατο.

III (Hsr. 15a, Ch. 32a)

ΑΛΩΠΗΞ ΚΑΙ ΒΟΤΡΥΣ

άλωπηξ λιμώττουσα, ὡς ἐθεάσατο ἀπὸ τινος ἀναδενδράδος βότρυας κρεμαμένους, ἠβουλήθη αὐτῶν περιγενέσθαι καὶ οὐκ ἠδύνατο. ἀπαλλαττομένη δὲ πρὸς ἑαυτὴν εἶπεν· “ὄμφακές εἰσιν.”

οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων ἔνιοι τῶν πραγμάτων ἐφικέσθαι μὴ δυνάμενοι δι' ἀσθένειαν τοὺς καιροὺς αἰτιῶνται.

VI (Hsr. 27.2, Ch. 43bc)

ΑΛΩΠΗΞ ΠΡΟΣ ΜΟΡΜΟΛΥΚΕΙΟΝ

άλωπηξ εἰσελθοῦσα εἰς οἰκίαν κιθαρωδοῦ καὶ ἕκαστον τῶν αὐτοῦ σκευῶν ἐρευνησαμένη εὗρε κεφαλὴν μορμολυκείου εὐφυῶς κατεσκευασμένην. ἀναλαβοῦσα δὲ αὐτὴν ταῖς οἰκείαις χερσὶν ἔφη· “ὦ οἶα κεφαλή, καὶ ἐγκέφαλον οὐκ ἔχει.”

ὁ μῦθος πρὸς ἄνδρας μεγαλοπρεπεῖς μὲν τῷ σώματι, κατὰ ψυχὴν δὲ ἀλογίστους.

VII (Hsr. 32.1, Ch. 45a)

ΑΝΔΡΟΦΟΝΟΣ

ἀνθρωπὸν τις ἀποκτείνας ὑπὸ τῶν ἐκείνου συγγενῶν ἐδιώκετο. γενόμενος δὲ κατὰ τὸν Νεῖλον ποταμὸν, λύκου αὐτῷ ἀπαντήσαντος, φοβηθεὶς ἀνέβη ἐπὶ τι δένδρον τῷ ποταμῷ παρακείμενον καὶ ἐκεῖ ἐκρύπτετο. θεασάμενος δὲ ἐνταῦθα ἔχιν κατ' αὐτοῦ διαιρόμενον, ἑαυτὸν εἰς τὸν ποταμὸν καθῆκεν. ἐν δὲ τούτῳ ὑποδεξάμενος αὐτὸν κροκόδειλος κατεθοινήσατο.

ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι τοῖς ἐναγέσι τῶν ἀνθρώπων οὔτε γῆς οὔτε ἀέρος οὔτε ὕδατος στοιχεῖον ἀσφαλές ἐστίν.

IX (Ch. 63b)

ΑΡΚΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

ἄρκτος μεγάλως ἔκαυχᾶτο ὡς φιλόφρων ὢν, ἐπεὶ νεκρὸν σῶμα οὐκ ἐσθίει· πρὸς ὃν ἡ ἀλώπηξ εἶπεν· «εἴθε νεκροὺς εἴλκες, ἀλλὰ μὴ τοὺς ζῶντας.»

οὗτος ὁ μῦθος πλεονέκτας τοὺς ἐν ὑποκρίσει καὶ κενοδοξία βιοῦντας ἐλέγχει.

X (Ch. 69a)

ΒΑΤΡΑΧΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

ὄντος ποτὲ βατράχου ἐν τῇ λίμνῃ καὶ τοῖς ζώοις πᾶσιν ἀναβοήσαντος· «ἐγὼ ἰατρός εἰμι φαρμάκων ἐπιστήμων», ἀλώπηξ ἀκούσασα ἔφη· «πῶς σὺ ἄλλους σώσεις, σαυτὸν χωλὸν ὄντα μὴ θεραπεύων;»

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι ὁ παιδείας ἀμύητος ὑπάρχων πῶς ἄλλους παιδεῦσαι δυνήσεται;

XI (Hsr. 45.1, Ch. 70)

ΒΟΕΣ ΚΑΙ ΑΞΟΝΕΣ

βόες ἄμαξαν εἴλκον. τοῦ δὲ ἄξονος τρίζοντος, ἐπιστραφέντες ἔφασαν οὕτως πρὸς αὐτόν· “ὦ οὔτος, ἡμῶν τὸ ὄλον βάρος φερόντων, σὺ κέκραγας;”

οὕτω καὶ τῶν ἀνθρώπων ἔνιοι, ἐτέρων μοχθούντων, αὐτοὶ προσποιοῦνται κάμνειν.

XII (Hsr. 59.1, Ch. 77a)

ΓΑΛΗ ΚΑΙ ΡΙΝΗ

γαλῆ εἰσελθοῦσα εἰς χαλκέως ἐργαστήριον τὴν ἐκεῖ κειμένην ῥίνην περιέλειχε. συνέβη δὲ, ἐκτριβομένης τῆς γλώττης, πολὺ αἷμα φέρεσθαι. ἡ δὲ ἐτέρπετο ὑπονοοῦσά τι τοῦ σιδήρου ἀφαιρεῖσθαι, μέχρι παντελῶς ἀπέβαλε τὴν γλώτταν.

ὁ λόγος εἴρηται πρὸς τοὺς ἐν φιλονεικίαις ἑαυτοὺς καταβλάπτοντας.

XIII (Hsr. 60.1, Ch. 78a)

ΓΕΡΩΝ ΚΑΙ ΘΑΝΑΤΟΣ

γέρων ποτὲ ξύλα κόψας καὶ ταῦτα φέρων πολλὴν ὁδὸν ἐβάδιζε. διὰ δὲ τὸν κόπον τῆς ὁδοῦ ἀποθέμενος τὸ φορτίον τὸν Θάνατον ἐπεκαλεῖτο. τοῦ δὲ Θανάτου φανέντος καὶ πυθομένου, δι' ἣν αἰτίαν αὐτὸν ἐπεκαλεῖτο, ὁ γέρων ἔφη· "ἵνα τὸ φορτίον ἄρης."

ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι πᾶς ἄνθρωπος φιλοζωεῖ, κἂν δυστυχή λίαν.

XIV (Hrs. 62, Ch. 82a)

ΓΕΩΡΓΟΣ ΚΑΙ ΟΦΙΣ

γεωργὸς τις χειμῶνος ὥρα, ὄφιν εὐρών ὑπὸ κρύους πεπηγότα, τοῦτον ἐλεήσας καὶ λαβὼν ὑπὸ κόλπον ἔθετο. θερμανθεὶς δὲ ἐκεῖνος καὶ ἀναλαβὼν τὴν ἰδίαν φύσιν ἔπληξε τὸν εὐεργέτην καὶ ἀνεῖλε. ὁ δὲ θνήσκων ἔλεγε· "δίκαια πάσχω τὸν πονηρὸν οἰκτεῖρας."

ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι ἀμετάθετοί εἰσιν αἱ πονηρίαί, κἂν τὰ μέγιστα φιλανθρωπεύωνται.

XV (Hsr. 42.1, Ch. 83a)

ΓΕΩΡΓΟΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΣ ΑΥΤΟΥ

ἀνὴρ γεωργὸς μέλλων τελευτᾶν καὶ βουλόμενος τοὺς αὐτοῦ παῖδας ἐμπείρους εἶναι τῆς γεωργίας, μετακαλεσάμενος αὐτούς, ἔφη· "τεκνία, ἐν μιᾷ τῶν ἐμῶν ἀμπέλων θησαυρὸς ἀπόκειται." οἱ δὲ μετὰ τὴν αὐτοῦ τελευτὴν, ὕνας τε καὶ δικέλλας λαβόντες, πᾶσαν αὐτῶν τὴν γεωργίαν ὤρουσαν. καὶ τὸν μὲν θησαυρὸν οὐχ εὗρον, ἡ δὲ ἄμπελος πολυπλασίως τὴν φορὰν αὐτοῖς ἀπεδίδου.

ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι ὁ κάματος θησαυρὸς ἐστὶ τοῖς ἀνθρώποις.

XVII (Hsr. 71, Ch. 101a)

ΔΡΥΣ ΚΑΙ ΚΑΛΑΜΟΣ

δρῦς καὶ κάλαμος ἤριζον περὶ ἰσχύος. ἀνέμου δὲ σφοδροῦ γενομένου, ὁ μὲν κάλαμος σαλευόμενος καὶ συγκλινόμενος ταῖς τούτου πνοαῖς τὴν ἐκρίζωσιν ἐξέφυγεν, ἡ δὲ δρῦς δι' ὅλου ἀντιστᾶσα ἐκ ρίζων ἀπεσπάσθη.

ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι οὐ δεῖ τοῖς κρείττοσιν ἐρίζειν ἢ ἀνθίστασθαι.

XVIII (Hsr. 98, Ch. 116a [115])

ΕΧΙΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

ἔχισ ἐπὶ δέσμη ἀκανθῶν εἰς τινα ποταμὸν ἐφέρετο. ἀλώπηξ δὲ θεασαμένη αὐτὴν εἶπεν· «ἄξιος τῆς νηὸς ὁ ναύκληρος».

πρὸς ἄνδρα πονηρὸν μοχθηροῖς πράγμασιν ἐγχειρήσαντα.

XIX (Hsr. 248.2, Ch 123b [122])

ΖΕΥΣ ΚΑΙ ΟΦΙΣ

τοῦ Διὸς γάμους ποιῶντος, πάντα τὰ ζῶα ἤνεγκαν δῶρα, ἕκαστον κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν. Ὅφις δὲ ἔρπων ῥόδον λαβὼν ἐν τῷ στόματι ἀνέβη. ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ζεὺς εἶπε· «τῶν ἄλλων πάντων τὰ δῶρα λαμβάνω, ἀπὸ δὲ τοῦ σοῦ στόματος οὐ λαμβάνω.»

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι τῶν πονηρῶν αἱ χάριτες φοβεραὶ εἰσιν.

XXI (Ch. 128a [127])

ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ ΒΑΤΡΑΧΟΙ

γάμοι τοῦ Ἥλιου θέρους ἐγίνοντο· πάντα δὲ τὰ ζῶα ἔχαιρον ἐπὶ τούτῳ, ἠγάλλοντο δὲ καὶ οἱ βάτραχοι. εἷς δὲ τούτων εἶπεν· «ὦ μῶροι, εἰς τί ἀγάλλεσθε; εἰ γὰρ μόνος ὢν ὁ Ἥλιος πᾶσαν ἰλὺν ἀποξηραίνει, εἰ γήμας ὅμοιον αὐτῷ παιδίον γεννήσει, τί οὐ πάθωμεν κακόν;»

ὅτι πολλοὶ τῶν τὸ φρόνημα κουφότερον ἐχόντων χαίρουσιν ἐπὶ πράγμασιν τοῖς μὴ χαρὰν ἔχουσιν.

XXIII (Hsr. 288, Ch. 169a [168])

ΚΟΡΑΞ ΝΟΣΩΝ

κόραξ νοσῶν ἔφη τῇ μητρὶ· «μητέρα, εὐχου τῷ θεῷ καὶ μὴ θρήνει.» ἡ δ' ὑπολαβοῦσα ἔφη· «τίς σε, ὦ τέκνον, τῶν θεῶν ἐλεήσει; τίνος γὰρ κρέας ὑπὸ σοῦ γε οὐκ ἐκλάπη;»

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι οἱ πολλοὺς ἐχθροὺς ἐν βίῳ ἔχοντες οὐδένα φίλον ἐν ἀνάγκῃ εὐρήσουσιν.

XXVIII (Hsr. 169, Ch. 191a [190])

ΛΑΓΩΟΙ ΑΙ ΑΛΩΠΕΚΕΣ

Λαγωοί ποτε πολεμοῦντες ἀετοῖς παρεκάλουν εἰς συμμαχίαν ἀλώπεκας. αἱ δὲ ἔφησαν· «ἐβοηθήσαμεν ἂν ὑμῖν, εἰ μὴ ἤδειμεν τίνες ἐστὲ καὶ τίσι πολεμεῖτε.»

ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι οἱ φιλονεικοῦντες τοῖς κρείττοσι τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας καταφρονοῦσι.

XXIX (Hsr. 167.1, Ch. 195a [194])

ΛΕΑΙΝΑ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Λεάινα ὄνειδιζομένη ὑπὸ ἀλώπεκος ἐπὶ τῷ διὰ παντὸς ἕνα τίκτειν, ἔφη· «ἕνα μὲν τίκτω, ἀλλὰ λέοντα.»

ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι τὸ καλὸν οὐκ ἐν πλήθει, ἀλλὰ ἐν ἀρετῇ.

XXXI (Hsr. 100.3, Ch. 107b [106])

ΛΥΚΟΣ ΚΑΙ ΕΡΙΦΟΣ

ἔριφος ἐπὶ τινος δώματος ἐστῶς, ἐπειδὴ λύκον παριόντα εἶδεν, ἐλοιδόρει καὶ ἔσκωπτεν αὐτόν. ὁ δὲ λύκος ἔφη· «οὐ σύ με λοιδορεῖς, ἀλλ' ὁ τόπος.»

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι πολλάκις καὶ ὁ τόπος καὶ ὁ καιρὸς δίδωσι τὸ θράσος κατὰ τῶν ἀμεινόνων.

XXXII (Hsr. 177.1, Ch. 240a [238])

ΜΥΪΑ

μυῖα ἐμπεσοῦσα εἰς χύτραν κρέως, ἐπειδὴ ὑπὸ τοῦ ζωμοῦ ἀποπνίγεσθαι ἔμελλεν, ἔφη πρὸς ἑαυτήν· «ἀλλ' ἔγωγε καὶ βέβρωκα καὶ πέπωκα καὶ λέλουμαι· κἂν ἀποθάνω, οὐδὲν μοι μέλει.»

ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι ῥάδιον φέρουσι τὸν θάνατον οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ἀβασανίστως παρακολουθήσῃ.

XXXV (Hsr. 89.3, Ch. 288c [287])

ΟΡΝΙΣ ΧΡΥΣΟΤΟΚΟΣ

ὄρνιθά τις εἶχεν ὡὰ χρυσᾶ τίκτουσαν· καὶ νομίσας ἔνδον αὐτῆς ὄγκον χρυσίου εἶναι, κτείνας εὗρηκεν ὁμοίαν τῶν λοιπῶν ὄρνιθων. ὁ δὲ ἀθρόον πλοῦτον ἐλπίσας εὐρήσειν καὶ τοῦ μικροῦ ἐστέρηται ἐκείνου.

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι δεῖ τοῖς παροῦσιν ἀρκεῖσθαι καὶ τὴν ἀπλησίαν φεύγειν.

XXXVII (Hsr. 205.3, Ch. 301c)

ΠΕΡΔΙΞ ΚΑΙ ΚΥΝΗΓΟΣ

πέρδικά τις ἀγρεύσας ἤθελε ταύτην καταθῦσαι. ἡ δὲ παρεκάλει ἐαθῆναι καὶ πολλὰς πέρδικας προσάξει τῷ κυνηγέτῃ. ὁ δὲ κυνηγὸς ἔφη· «διὰ τοῦτο μᾶλλον σε ἐγὼ θύσω, ὅτι τοὺς συγγενεῖς σου ἐνεδρεῦσαι θέλεις.»

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι οἱ φίλους προδιδόντες αὐτοὶ ἐν ταῖς ἐνέδραις ἐμπίπτουσιν.

XXXIX (Hrs. 242, Ch. 332a)

ΤΑΥΡΟΣ ΚΑΙ ΑΙΓΕΣ ΑΓΡΙΑΙ

ταῦρος διωκόμενος ὑπὸ λέοντος ἔφυγεν εἰς τι σπήλαιον, ἐν ᾧ ἦσαν αἶγες ἄγριαι. τυπτόμενος δὲ ὑπ' αὐτῶν καὶ κερατιζόμενος ἔφη· «οὐχ ὑμᾶς φοβούμενος ἀνέχομαι, ἀλλὰ τὸν πρὸ τοῦ στόματος τοῦ σπηλαίου ἐστῶτα.»

οὕτω πολλοὶ διὰ φόβον τῶν κρειπτόνων καὶ τὰς ἐκ τῶν ἡττόνων ὕβρεις ὑπομένουσιν.

XL (Hsr. 244.3, Ch. 334c)

ΤΑΩΣ ΚΑΙ ΚΟΛΟΙΟΣ

τῶν ὀρνίθων βουλομένων ποιῆσαι βασιλέα, ταῶς ἑαυτὸν ἠξίου διὰ τὸ κάλλος χειροτονεῖν. αἰρουμένων δὲ τοῦτο πάντων, κολοῖος ὑπολαβὼν ἔφη· «ἀλλ' εἰ, σοῦ βασιλεύοντος, ἀετὸς ἡμᾶς καταδιώκειν ἐπιχειρήσει, πῶς ἡμῖν ἐπαρκέσεις;»

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι τοὺς ἄρχοντας οὐ διὰ κάλλος μόνον, ἀλλὰ καὶ ῥώμην καὶ φρόνησιν ἐκλέγεσθαι δεῖ.

XLI (Hsr. 114b.3, Ch. 336c)

ΤΕΤΤΙΞ ΚΑΙ ΜΥΡΜΗΚΕΣ

χειμῶνος ὥρα τὸν σῖτον βραχέντα οἱ μύρμηκες ἔψυχον. τέττιξ δὲ λιμώττων ἤτει αὐτοὺς τροφήν. οἱ δὲ μύρμηκες εἶπον αὐτῷ· «διὰ τί τὸ θέρος οὐ συνῆγες καὶ σὺ τροφήν;» ὁ δὲ εἶπεν· «οὐκ ἐσχόλαζον, ἀλλ' ἠδον μουσικῶς.» οἱ δὲ γελάσαντες εἶπον· «ἀλλ' εἰ θέρους ὥραις ἠύλεις, χειμῶνος ὄρχοῦ.»

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι οὐ δεῖ τινα ἀμελεῖν ἐν παντὶ πράγματι, ἵνα μὴ λυπηθῆ καὶ κινδυνεύσῃ.

XLIII (Hsr. 251.3, Ch. 343b)

ΥΣ ΚΑΙ ΚΥΩΝ

ὑς καὶ κύων περὶ εὐτοκίας ἠριζον. ἔφη δὲ ἡ κύων εὐτοκος εἶναι μάλιστα πάντων τῶν πεζῶν ζώων, καὶ ἡ ὑς ὑποτυχοῦσα πρὸς ταῦτά φησιν· «ἀλλ' ὅταν τοῦτο λέγῃς, ἴσθι ὅτι καὶ τυφλοὺς τοὺς σαυτῆς σκύλακας τίκεις.»

ὁ μῦθος δηλοῖ ὅτι οὐκ ἐν τάχει τὰ πράγματα, ἀλλ' ἐν τῇ τελειότητι κρίνεται.

XLIV (Hsr. 258.1, Ch. 349 [348])

ΧΕΛΙΔΩΝ ΚΑΙ ΚΟΡΩΝΗ

χελιδῶν καὶ κορώνη περὶ κάλλους ἐφιλονεῖκουν. ὑποτυχοῦσα δὲ ἡ κορώνη πρὸς αὐτὴν εἶπεν· «ἀλλὰ τὸ μὲν σὸν κάλλος τὴν ἐαρινὴν ὥραν ἀνθεῖ, τὸ δὲ ἐμὸν σῶμα καὶ χειμῶνι ἀντιτάσσεται.»

ὁ λόγος δηλοῖ ὅτι ἡ τοῦ σώματος παράτασις εὐπρεπείας καλλίων.

SIGLA

Hsr.= A. Hausrath-H. Hunger, *Corpus fabularum Aesopicarum*, 2 vol., Leipzig, Teubner, 1970 (2^a).

Ch.= Ae. Chambry, *Aesopi fabulae*, 2 vol., Paris, Les Belles Lettres, 1925-1926.

[E. Chambry, *Esop. Fables*, Paris, Les Belles Lettres, 1960 (2^a).]